

Notat om brugen af mentale sundhedsydelse på tværs af karakterfordelingen efter endt ungdomsuddannelse

Af forskningsprofessor Signe Hald Andersen, ROCKWOOL Fondens Forskningsenhed

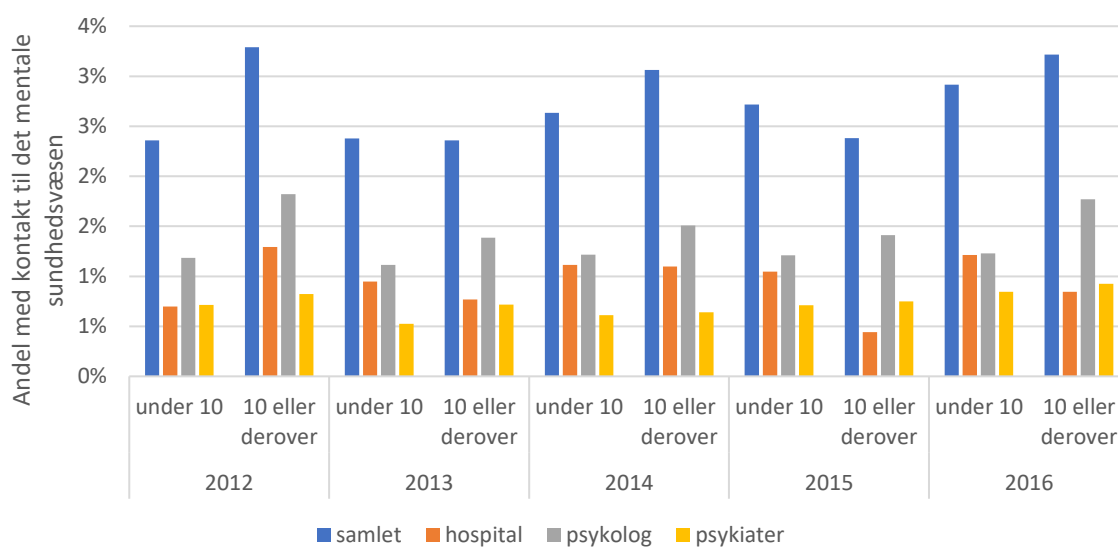
Dette notat viser hvordan forbruget af mentale sundhedsydelse varierer hen over karakterfordelingen. Populationen består af unge, der har bestået en ungdomsuddannelse (dvs. STX, HF, HHX, eller HTX) i årene 2012 til 2016, og vi fokuserer på følgende mentale sundhedsydelse: besøg hos psykolog eller psykiater der har ydernummer, eller kontakter til et psykiatriske hospitalsvæsen. Brugen af disse sundhedsydelse er målt året efter ungdomsuddannelse er afsluttet.

Vi fokuserer på unge i toppen og bunden af karakterfordelingen, og udelukkende på det samlede gennemsnit i stedet for gennemsnit for bestemte fag eller grupper af fag. Vi tæller ikke antallet af forskellige sundhedsydelse, men blot om der har været mindst én ydelse. Bemærk at ingen af de sammenhænge, som præsenteres nedenfor, er kausale.

Resultater: Højt karaktergennemsnit vs. resten

Nedenstående figur 1a viser andelen med en eller flere kontakter til det mentale sundhedsvæsen blandt mænd, der alle har bestået en ungdomsuddannelse, afhængigt af om de har fået et gennemsnit på under 10, eller på 10 eller derover. Som man kan se, er der ingen klar tendens. I årene 2012, 2014 og 2016 har flere af de unge mænd, som har fået et højt karaktergennemsnit, benyttet en eller flere af de mentale sundhedsydelse, mens de for årene 2013 og 2015 enten ligger på samme niveau som unge mænd med et lavere gennemsnit eller under. Vi kan dog også se, at andelen blandt mænd med et højt gennemsnit, som har været i kontakt med det psykiatriske hospitalsvæsen i alle tilfælde undtagen for 2012 ligger under andelen for unge mænd med et lavere gennemsnit, mens de ligger systematisk over, med hensyn til andelen, der har været i kontakt med en psykolog.

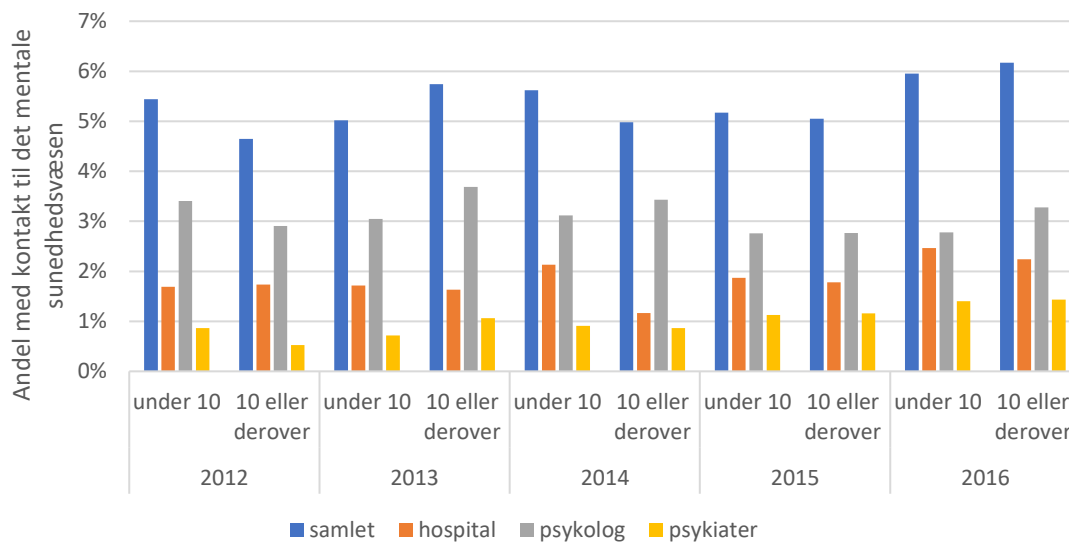
Figur 1a. Gennemsnit på 10 eller derover vs. resten, mænd

Kilde: ROCKWOOL Fondens Forskningsenhed baseret på data fra Danmarks Statistik.

Figur 1b viser andelen med en eller flere kontakter til det mentale sundhedsvæsen blandt kvinder, der alle har bestået en ungdomsuddannelse, afhængigt af om de har fået et gennemsnit på under 10, eller på 10 eller derover. Som man kan se, er der ingen klar tendens. I årene 2012, 2014 og 2015 har færre af de unge kvinder, som har fået et højt karaktergennemsnit, benyttet en eller flere af de mentale sundhedsydelser, mens de for årene 2013 og 2016 ligger over niveauet for unge kvinder med et lavere gennemsnit. Vi kan også se, at andelen blandt kvinder med et højt gennemsnit, som har været i kontakt med det psykiatriske hospitalsvæsen i de sidste 3 år, ligger under andelen for unge kvinder med et lavere gennemsnit, mens de for de fleste år ligger lidt over med hensyn til andelen, der har været i kontakt med en psykolog.

Figur 1b. Gennemsnit på 10 eller derover vs. resten, kvinder

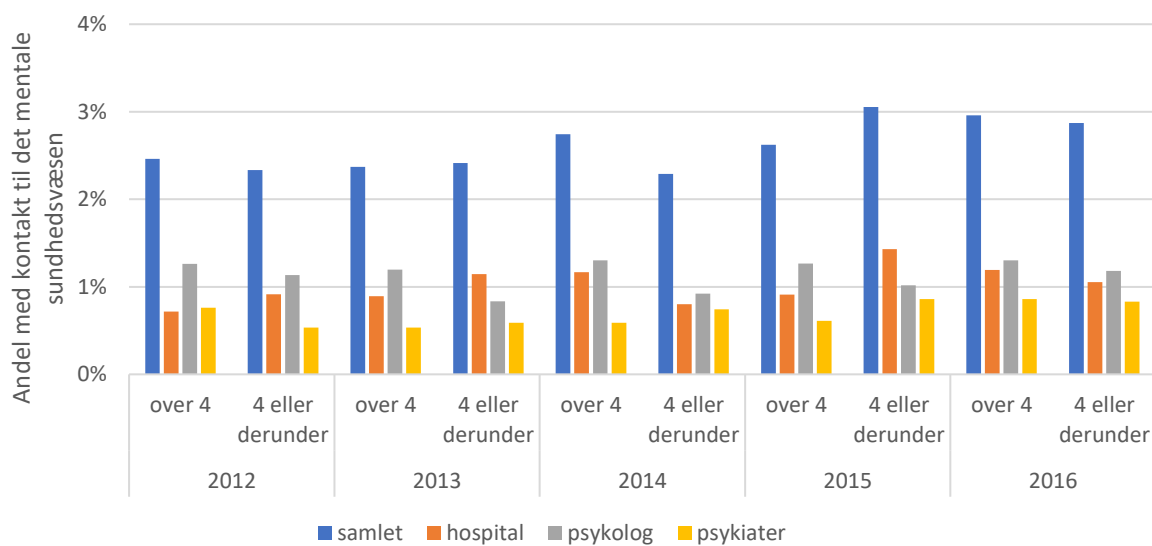

Kilde: ROCKWOOL Fondens Forskningsenhed baseret på data fra Danmarks Statistik.

Resultater: Lavt karaktergennemsnit vs. resten

Nedenstående figur 2a viser andelen med en eller flere kontakter til det mentale sundhedsvæsen blandt mænd, der alle har bestået en ungdomsuddannelse, afhængigt af om de har fået et gennemsnit på over 4 eller på under 4 eller derunder. Igen finder vi ingen klar tendens. I årene 2012, 2014 og 2016 har færre af de unge mænd, som har fået et lavt karaktergennemsnit, benyttet en eller flere af de mentale sundhedsydelser, mens de for årene 2013 og 2015 enten ligger på samme niveau som unge mænd med et højere gennemsnit eller over. Vi kan dog også se, at andelen blandt mænd med et lavt gennemsnit, som har været i kontakt med det psykiatriske hospitalsvæsen, ligger over andelen for unge mænd med et højere gennemsnit for årene 2012, 2013 og 2015, mens de ligger systematisk under med hensyn til andelen, der har været i kontakt med en psykolog.

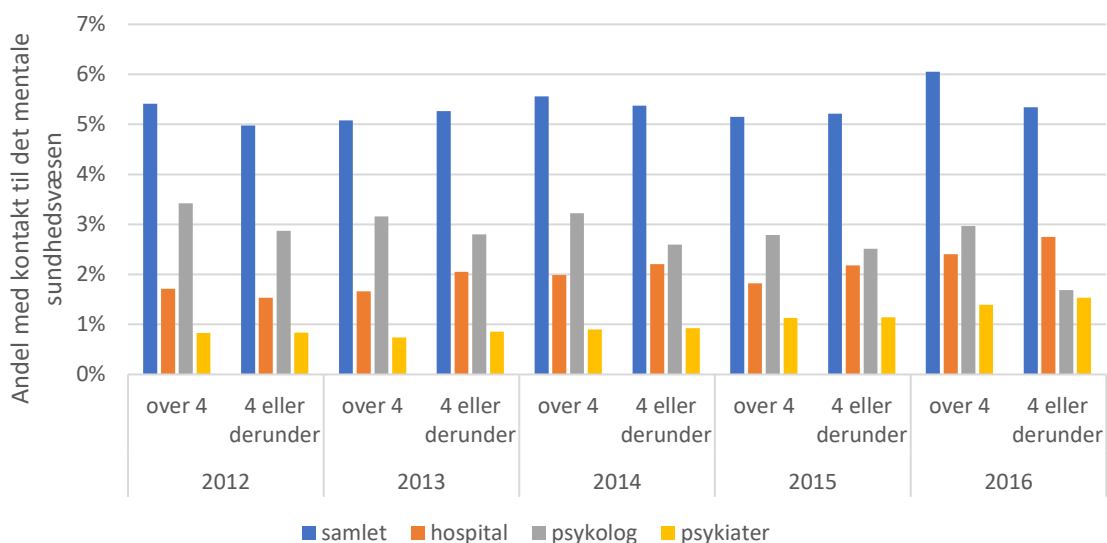
Figur 2a. Gennemsnit på 4 eller derunder vs. resten, mænd

Kilde: ROCKWOOL Fondens Forskningsenhed baseret på data fra Danmarks Statistik.

Figur 2b viser andelen med en eller flere kontakter til det mentale sundhedsvæsen blandt kvinder, der alle har bestået en ungdomsuddannelse, afhængigt af om de har fået et gennemsnit på over 4, eller på 4 eller derunder. Heller ikke her finder vi en klar tendens, idet de unge kvinder med et lavt karaktergennemsnit hverken ligger systematisk over eller under unge kvinder med et højere gennemsnit med hensyn til andelen, der har brugt en mental sundhedsydelse. Dog gælder det for alle år undtagen 2012, at de kvinder, der har fået et lavt karaktergennemsnit, oftere har været i kontakt med det psykiatriske sundhedsvæsen i sammenligning med dem, der har fået et højere karaktergennemsnit. De har dog sjældnere været i kontakt med en psykolog.

Figur 2b. Gennemsnit på 4 eller derunder vs. resten, kvinder

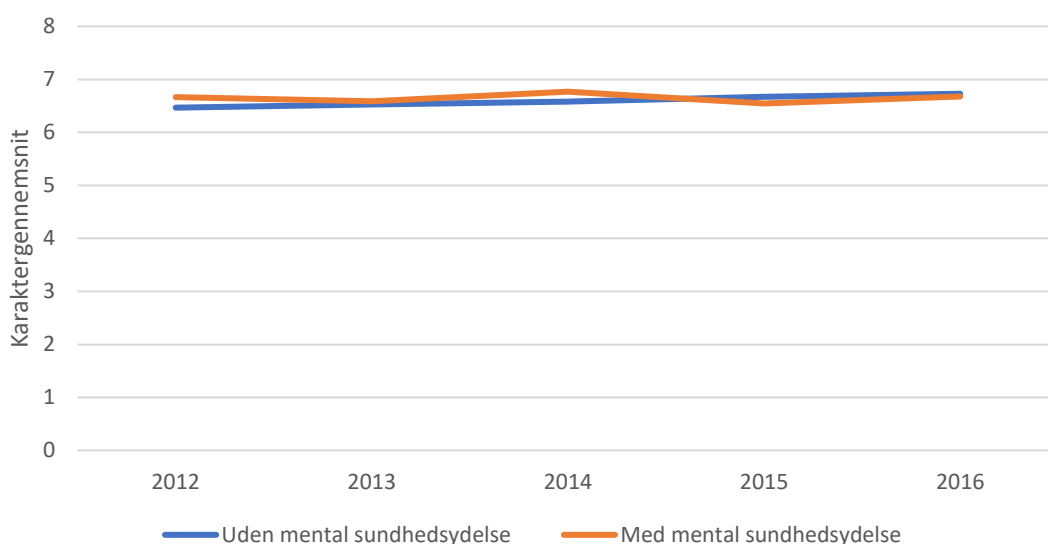

Kilde: ROCKWOOL Fondens Forskningsenhed baseret på data fra Danmarks Statistik.

Forskelle i karaktergennemsnit betinget af brug af en mental sundhedsydelse

Laver vi i stedet den omvendte sammenligning og kigger på forskelle i karaktergennemsnit for mænd og kvinder, som har brugt hhv. ikke har brugt en mental sundhedsydelse, er billedet langt hen ad vejen det samme. Som man kan se af figur 3a, der sammenligner karaktergennemsnittet for årene 2012 til 2016 for de unge mænd, der det efterfølgende år brugte en mental sundhedsydelse hhv. ikke brugte en mental sundhedsydelse. Som man kan se, er gennemsnittene meget ens – og kun i 2015 er gennemsnittene signifikant forskellige, hvor de unge mænd, der har brugt en mental sundhedsydelse, ligger en anelse højere end dem, der ikke har brugt en sådan ydelse.

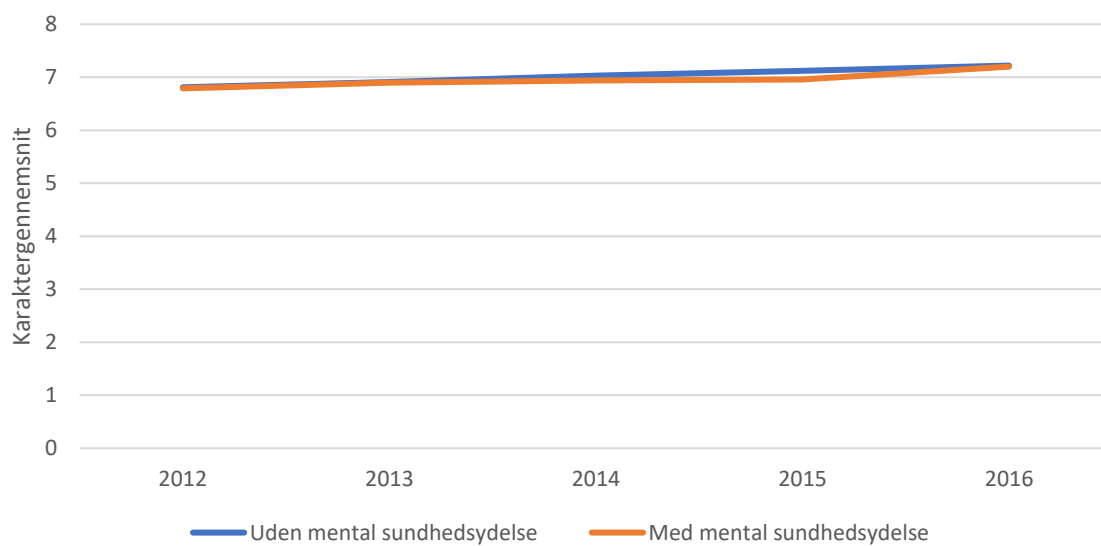
Figur 3a. Karaktergennemsnit for unge mænd, der har hhv. ikke har brugt en mental sundhedsydelse

Kilde: ROCKWOOL Fondens Forskningsenhed baseret på data fra Danmarks Statistik.

Figur 3b viser den tilsvarende figur for unge kvinder, og her er der igen kun meget små forskelle. Igen er kun forskellen i 2015 signifikant, og viser, at de unge kvinder, der brugte en mental sundhedsydelse året efter deres afgangseksamen, havde et lavere gennemsnit end de øvrige kvinder.

Figur 3b. Karaktergennemsnit for unge kvinder, der har hhv. ikke har brugt en mental sundhedsydelse

Kilde: ROCKWOOL Fondens Forskningsenhed baseret på data fra Danmarks Statistik.

Tilsvarende beregninger brudt ned på typen af mental sundhedsydelse viser, at de unge mænd, der fik deres afgangseksamen i 2015 og som kom i kontakt med det psykiatriske hospitalsvæsen i det efterfølgende år, havde et signifikant lavere gennemsnit end de unge mænd, der ikke kom i kontakt med det psykiatriske hospitalsvæsen. For de unge kvinder var forskellen mellem de to grupper signifikant for alle år undtagen 2012 og viser, at de unge kvinder, der bestod deres afgangseksamen i årene 2013 til 2016 og som var i kontakt med det psykiatriske hospitalsvæsen, fik lavere gennemsnit end de øvrige kvinder. Omvendt er der en tendens til at de unge mænd og kvinder, der besøgte en psykolog, havde et højere gennemsnit end de unge mænd og kvinder, der ikke besøgte en psykolog, mens der ikke var signifikante forskelle mellem de unge mænd og kvinder, som besøgte hhv. ikke besøgte en psykiater året efter deres afgangseksamen.

Konklusion

Samlet set er det svært at pege på en entydig tendens i sammenhængen mellem brug af mentale sundhedsydelser, og hvor man ligger i karakterfordelingen. Dog finder vi temmelig konsistente forskelle i gennemsnit mellem dem, der har været i kontakt med de psykiatriske hospitalsvæsen, og dem der ikke har, hvilket viser at førstnævnte gruppe har lavere karakterer end sidstnævnte. Igen er det altså ikke blandt dem, der klarer sig godt i uddannelsessystemet, at problemerne skal findes. Det skal atter bemærkes, at ingen af de sammenhænge, som er beskrevet ovenfor, er kausale.